

Bifolium

Nieuws over handschriften en oude drukken

ISSN: 0920-9360

Redactie: p/a Afdeling Mediaevistiek, Rijksuniversiteit Groningen, Postbus 716, 9700 AS Groningen NL

33

APRIL 1999

Ter Inleiding

Het jaar 1999 is uitgeroepen tot 'Het jaar van het Handschrift'. Met als ondertitel 'haalt het handschrift het jaar 3000' bundelen musea in Den Haag, Rotterdam en Tilburg hun krachten. Naast deze diachrone, nogal 'moderne' evenementen, zijn diverse thematische exposities over vroeger tijd bepaald een reis waard.

Bij deze aflevering is voor de Nederlandse abonnees ook weer een acceptgiro bijgevoegd, voor buitenlanders volgt later, separaat, een rekening. Nogmaals, met klem, ons verzoek alleen postwissels of euro-cheques te gebruiken. Andere cheques, ook bij Nederlandse banken, kosten meer dan boeking oplevert.

TENTOONSTELLINGEN

AMSTERDAM Universiteitsbibliotheek: Vossius in verleden en toekomst. Tot 29 april 1999. Met kleine publicatie (fl. 15).

LOS ANGELES Getty Center: Picturing the Medieval Family. 4 mei - 18 juli 1999. Het beeld van het familieleven in de middeleeuwen is verregaand bepaald door afbeeldingen in handschriften. 20 topstukken geven een boeiend doorkijk-je in de periode 1100-1500. Geen catalogus.

BRUSSEL Koninklijke Bibliotheek van België: 's Levens felheid in één band: het handschrift van Hulthem. 9 april - 22 mei 1999.

Verzamelhandschriften uit de Nederlanden, gepresenteerd n.a.v. nieuw deel in editieproject, met colloqui-um 'Codices Miscellaneorum' op 8 april 1999 (cf. Bif. 32). Met catalogus.

EMDEN Johannes a Lasco Bibliothek - Große Kirche: Johannes a Lasco (1499-1560) und seine Zeit. 16 oktober - 28 november 1999. Toont deel humanistische en theologische context van Poolse geleerde en reformator (super-intendent Ostfriesland), vooral bekend als inwonend student bij Erasmus en als koper van diens bibliotheek (diverse Erasmiana worden getoond). Met cat.

ESSEN Ruhrland Museum: Das Jahrtausend der Mönche - Klosterwelt Werden, 799-1803. 26 maart - 27 juni 1999. Grote overzichtstentoonstelling over Benedictijnen in Werden en Helmstedt. Met catalogus (480 pp., 380 ill.; tijdens tent. DM 49, nadien DM 64).

DEN HAAG Museum Meermanno - Museum van het Boek: Duizend jaar schrift. 15 juli - 10 oktober 1999. Biedt in drieluik over het schrift (zie inleiding) de ontwikkeling van de (schrijf)letter. Met publicatie.

LEUVEN: Centrale Bibliotheek KU Leuven: Leuven in Boeken, Boeken in Leuven. De oudste universiteit van de Nederlanden en haar boeken. Met catalogus (zie COPPENS).

LEUVEN Predikherenkerk: De schatkamer van Alamire. Muziek en miniaturen uit keizer Karels tijd, 1500-1536. 25 september - 5 december 1999. Overzicht van productie door Petrus Alamire voor Bourgondische hof te Mechelen. Met publicatie.

LONDON British Library: The Bookshop of the World. September 1999. expositie over relaties op terrein van boekproductie en -handel tussen Nederlanden en Groot-Britannië (details nog onbekend; cf. conferenties).

LORSCH Museumszentrum: Das Lorscher Evangeliar. 26 juni 18 juli 1999.

PADERBORN Dom-Museum: Kunst und Kultur der Karolingerzeit - Karl der Große und Papst Leo III in Paderborn. 23 juli - 1 november 1999. Met cat.

ROTTERDAM Nationaal schoolmuseum: Met de hand geschreven. 26 maart - 3 oktober 1999. Biedt in drieluik over het schrift (zie inleiding)

overzicht van historie, heden en toekomst van schrijfonders op school. Met publicatie.

TILBURG Scription: Computer - schrift. 27 mei - 19 september 1999. Deel in drieluik: relatie tussen handschrift en computer. Met publicatie.

UTRECHT Museum Catharijneconvent: Uit het hart van Rusland. 27 augustus - 14 november 1999. Ikonen en miniaturen uit 15de en 16de eeuw. Met catalogus.

Voorplat om *Concordantiæ Bibliae*. Straatsburg 1526, in 1527 te Krakau gebonden voor Johannes a Lasco. Te zien in EMDEN.

UTRECHT Museum Catharijneconvent: Leven na de dood. Gedenken in de late middeleeuwen. 11 december 1999- 26 maart 2000. Beloofd schitterende tentoonstelling te worden.

WOLFENBÜTTEL Herzog August Bibliothek: 'The Treasure House of Books' 5 maart - 1 september 1999.- reprise van tentoonstelling, in 1998 georganiseerd voor Grolier Club in New York (mèt fraai boek; ISBN 3 4470 4119 6. Tijdens tent. DM 30, nadien DM 128!).

WOLFENBÜTTEL Herzog August Bibliothek: Kloster und Reform. Zur Geschichte des Klosters Oldenstadt. 7 mei - 29 augustus 1999.

WOLFENBÜTTEL Herzog August Bibliothek: Die Wolfenbütteler Corvinen. 3 september - 28 november 1999. Schitterende codices voor bibliotheek van Hongarije.

NIEUWE EN AANGEKONDIGDE
LITERATUUR

ALEXANDRE, Jean-Louis & Claire Maître Catalogue des reliures médiévales conservées à la Bibliothèque Municipale d'Autun ainsi qu'à la Société Éduenne. Turnhout: Brepols, 1997 (= Reliures médiévales des bibliothèques de France, 1). 124 pp. + 139 ills. ISBN 2 5035 0708 5. BEF 2300; □ 58.

ARNOULD O.P., Alain De la production de miniatures de Cornelia van Wul-fschkercke au couvent des carmélites de Sion à Bruges. Bruxelles: Vicariat Général des Dominicains, 1998 (= Elementa Historiae Ordinis Praedicatorum, 5). 92 + 35 pp., ills. Géén ISBN, BEF 400 / 10 (+ P&P) Bescheiden, maar aardige publicatie over Brugse carmelites uit het begin van de 16de eeuw. Te bestellen via Dr Arnould OP, Communauté Dominicaine, Ferme de Froidmont, B-1330 Rixensart, fax: (+32) 2 65 50102, e-mail: dominicains@switchon.be

The BIBLE as a book. The Manuscript tradition. (Ed. John L. Sharpe III & Kimberley van Kampen). London: The British Library / Oak Knoll Press, 1998. xi + 260 pp., ills, geb. ISBN 1 8847 1838 8 (Oak Knoll) / 0 7123 4522 1 (BL), £ 40. Boeiende bundel met 16 artikelen waarmee de in 1994 gestichte 'Van Kampen Foundation' en 'The Scriptorium: Center for Christian Antiquities' naar buiten treden.

BISCHOFF, Bernhard Katalog der festländischen Handschriften des neunten Jahrhunderts (mit Ausnahme der wisigotischen). I: Aachen-Lambach. Bearb. von B. Ebersperger. Wiesbaden: Harrassowitz, 1998 (= Bay. Ak.d.Wiss., Veröff. der Kommission für die Hrg. der ma Bibliothekskataloge Deutsch-lands und der Schweiz). xxviii + 495 pp. ISBN 3 4470 3196 4. DM 298.

BLICKE in verborgene Schatzkammern. Mittelalterliche Handschriften und Miniaturen aus Hamburger Sammlungen. (Ausstellung Museum Kunst & Ge-werbe Hamburg). Hamburg: Günther, 1998 (= Schriften aus dem Antiquariat Dr. Jörn Günther, 1). 142 p., alle ills. in kleur, geb. ISBN 3 0000 3006 9. DM 30 (bestellen bij Günther, Baron-Voght-Straße 27, D-22609 Hamburg). Pre-sentatie (met schitterende afbeeldingen) van handschriften uit tiende - zestiende eeuw uit vijf openbare en enkele privécollecties.

BOLLMANN, Anne & Nikolaus Staubach Schwesternbuch und Statuten des St. Agnes-Konvents in Emmerich. Emmerich: Emmericher Geschichtsverein, 1998. 358 pp., ills, geb. ISBN 3 9236 9223 4. DM 60. Verzorgde uitgave van belangrijke bron.

BOUHOUT, J.-P. & J.-F. Genest La bibliothèque de l'abbaye de Clairvaux du XIIe au XVIIIe siècle. 2.1: Les manuscrits conservés; Manuscrits bibliques, patristiques et théologiques. Paris: CNRS / Turnhout: Brepols, 1997. 766 pp., ills. ISSN 0073 8212. FF 795.

BUDNY, Mildred Insular, Anglo-Saxon and Early Anglo-Norman Manuscript Art at Corpus Christi College, Cambridge. Kalamazoo: Medieval Institute Publications, 1998. 2 dln: cvi+870 / xx+747 pp. ISBN 1 8792 8887 7. \$ 300.

CAVALLO, Guglielmo e.a. (eds.) Scrivere libri e documenti nel mondo anti-co. Mostra di papiri della Biblioteca Medicea Laurenziana. Firenze: Gonnelli, 1998 (= Papyrologia florentina, 30). 16+254 pp. ills. LIT 250.000.

COCKX-INDESTEGE, Elly & Gilbert Huybens, Werner Waterschoot, Memo-rabilia Lovaniensia 1569-1573. Peer: Alamire, 1998. In de reeks 'Lei-toon' facsimile met historisch, bibliografisch, taalkundig en literair commentaar van drie unieke Leuvense drukjes.

COPPENS, Christian (ed.) Leuven in Books - Books in Leuven. The Oldest University of the Low Countries and its Library. Leuven: Universitaire Pers, 1999. 325 pp., ills. ISBN 9 0618 6951 X. BEF 1750. Publicatie bij tentoonstel-lingen in Philadelphia (voorjaar) en Leuven (zomer).

CUJPERS, Peter M.H. Teksten als koopwaar: vroege drukkers verkennen de markt: een kwantitatieve analyse van de productie van Nederlandstalige boeken (tot circa 1550) en de 'lezershulp' in de seculiere prozateksten (The develop-ment of the main presentation characteristic of early secular books in the Dutch language, printed in the Low Countries before 1550). Nieuwkoop: de Graaf, 1998 (= Bibliotheca bibliographica Neerlandica, 35). 400 pp, ills, géén register! 6 pp. summary in Engels. ISBN 9 0600 4439 8. (Diss. UvA).

DEROLEZ, Albert The autograph manuscript of the Liber Floridus: a

key to the encyclopedia of Lambert of Saint-Omer. Turnhout: Brepols, 1998 (= Cor-pus Christianorum, Autographa Medii Aevi, 4). 212 pp., ills., ISBN 2 5035 0793 x, resp. 2 5035 0792 1, □ 94 (pb), □ 107 (geb) Fascinerende codex voor internationaal publiek toegankelijk gemaakt.

DESCHAMPS, Jan & Herman Mulder Inventaris van de Middelnederlandse handschriften van de koninklijke Bibliotheek van België (voorlopige uitgave). Eerste aflevering. Brussel: KBB, 1998. xxxiii + 94 pp. ISBN 9 0663 7095 5. BEF 100. Belangrijke, voortreffelijke eerste stap naar ontsluiting Nederlandse hss. in KB Brussel; bevat o.m. een korte schets van de geschiedenis van de collectie Middelnederlandse hss. in de KBB. (zie ook Varia).

FABIAN, Bernhard Der Gelehrte als Leser - Über Bücher und Bibliotheken. Hildesheim: Olms, 1998. 302 pp., ills, geb. ISBN 3 4871 0774 0. DM 78.

FLEISCHMANN, Isa Metallschnitt und Teigdruck. Technik, Entstehung zur Zeit des frühen Buchdrucks. Mainz: Von Zabern, 1998. 218 pp., ills., geb. ISBN 3 8053 2462 6. DM 68. Fascinerende studie over uiterst zeldzame grafische techniek.

DE GREGORIO, Giuseppe & Otto Kresten (eds.) Documenti medievali greci e latini. Studi comparativi. Atti del seminario Erice 1995. Spoleto: Centro italiano di studi sull'alto Medioevo, 1998 (= Incontri di studio, 1). 415 pp., ills.

GUTENBERG-BIBEL Handbuch zur B 42. Bibliographie. Aktualisierte Separatausgabe des Kommentars zum zweiten Faksimile des Berliner Exemplars. Münster: Bibliotheca Rara, 1998. 200 pp., ills. DM 285 (mèt één blad uit Facsimile: DM 375).

HORAK, Ulrike Illuminierte Papyri, Pergamente und Papiere. I: Text. Wien: Holzhausen, [1998] (= Pegasus oriens, 1). ISBN 3 9005 1809 2(1).

HUTTER, Irmgard. Corpus der byzantinischen Miniaturenhandschriften. 5: Oxford, College Libraries. 2: Tafelband. S tuttgart: Hiersemann, 1997 (= Denkmäler der Buchkunst, 13). xxxiv + 278 pp., 659 ills. ISBN 3 7772 9703 8.

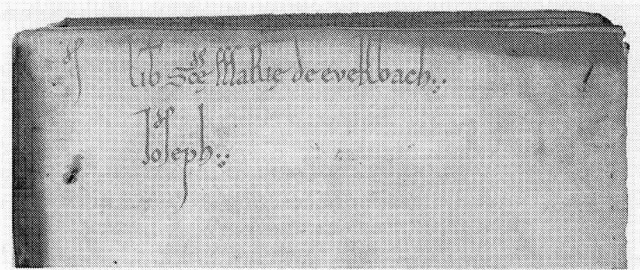
JASPERS, Gerard Savonarola (1452-1498) en de Nederlanden. Een bibliografie van zijn gedrukte werken met inleidende notities omtrent zijn leven, zijn plaats in de geschiedenis en de drukkers/uitgevers van zijn werken. Amsterdam: De Buitenkant, 1998. 118 pp, ills, geb. ISBN 9 0764 5231 8. f 49,50.

KLEMM, Elisabeth Die illuminierten Handschriften des 13. Jahrhunderts deutscher Herkunft in der Bayerischen Staatsbibliothek. Wiesbaden: Reichert, 1998 (= Katalog der illuminierten Handschriften der Bayerischen Staatsbibliothek, 4), 2 Bde: 317 + 236 pp., ills., ISBN 3 8950 0060 4. DM 328.

KNAPEN, Luc Catalogue des manuscrits de l'abbaye de Maredsous. Turnhout: Brepols, 1998 (= Encyclopédie bénédictine; Bibliotheca man- uscripta monasteriorum Belgii, 1). xx+229 pp. ISBN 2 9300 0240 3. 50.

KÖNIG; Eberhard (e.a.) Das Berliner Stundenbuch der Maria von Burgund und Kaiser Maximilians / Handschrift 78 B 12 im Kupferstich-kabinett der Staatlichen Museen zu Berlin - Preußischer Kulturbesitz. Berlin: Nicolai, 1998. 182 pp, ills. ISBN 3 8758 4759 8.

KORTH, H.-O. & J. Lambrecht, Katalog der Musikabteilung. Staatsbibliothek zu Berlin - Preußischer Kulturbesitz. Reihe 1, Bd. 13: Die Signaturengruppe Mus. ms. 40000 ff. Folge 1: Handschriften des 15.-19. Jahrhunderts in mensuraler und neuerer Notation. München: Henle, 1997. 816 pp., ills. DM 495.

Eigendomsmerk van monnik Joseph in het klooster Eberbach (Oxford, BL, MS. Laud. Misc. 510, fol. 1r). Afgebeeld in PALMER.

KRÜGER, Nilüfer Conradus Stenhop: Geistlicher, Gelehrter, Sammler. Inkunabeln der Universitätsbibliothek Rostock. Rostock: UB, 1998. 82 + 16 pp., ill. (kl.). ISBN 3 8600 9130 1. Sympathiek boekje over weinig bekende verzameling.

LEONARDI, Claudio e.a. (eds.) Modi di scrivere. Tecnologia et pratiche della scrittura dal manoscritto al CD-ROM. Atti Firenze 1996. Spoleto: Centro italiano di studi sull'alto Medioevo, 1998 (= Quaderni di 'Cul-tura mediolatina', 15). viii + 268 pp., ill. LIT 60.000.

LÖER, U. (ed.) Gotische Buchmalerei aus Westfalen. Choralbücher der Frauenklöster Paradise und Welper bei Soest. Soest: Westfälische Verlagsbuchhandlung, 1997 (= Soester Beiträge, 57). 128 pp., ill.

LUDSCHEIDT, Michael (ed.) Die Bibliothek des Evangelischen Ministeriums zu Erfurt. Geschichte, Bestände, Forschungsbereiche. Beiträge (...) Erfurt 1997. Bucha bei Jena: Quartus, 1998 (= Palmbaum-Texte, 2). 149 pp., ill. ISBN 3 9315 0526 X. DM 34,80.

MECKLENBORG, Christina Die nichtarchivistischen Handschriften der Signaturrengruppe Best. 701 Nr. 1-190, ergänzt durch die im Görres-Gymnasium Koblenz aufbewahrten Handschriften A, B und C. Wiesbaden: Harrassowitz, 1998 (= Mittelalterliche Handschriften im Landeshauptarchiv Koblenz, 1). viii + 623 pp., ill., ged. kl., geb. ISBN 3 4470 4081 5. Ook Nederlands materiaal.

MEIJER, Frank De stenen letters van Aduard. Groningen: Omnia, 1999 (= Raster Reeks, 1). ISBN 9 0753 5408 8. f 10. Bescheiden, maar aardig boekje over letterstenen uit het cisterciënzerklooster bij Groningen (gesticht 1192). Bestellen door gireren naar postrekening 925 336 (Arnhem-NL) t.n.v. Ekkers & Paauw, Grachtstraat 30, NL-9717 HJ Groningen, fax: (+31) 50 573 6293.

MOSTERT, Marco (ed.) New approaches to medieval communication. Turnhout: Brepols, 1999 (= Utrecht Studies in Medieval Literacy, a new series on the history of non-verbal, oral and written communication in the Middle Ages, 1). 192 pp. ISBN 2 5035 0814 5. □ 25.

NEDDERMEYER, Uwe Von der Handschrift zum gedruckten Buch. Schriftlichkeit und Leserinteresse im Mittelalter und der frühen Neuzeit: quantitative und qualitative Aspekte. 2 dln. Wiesbaden: Harrassowitz, 1998 (= Buchwissenschaftliche Beiträge aus dem Deutschen Bucharchiv München, 61). DM 198 [Habil.-schrift Köln].

PALMER, Nigel F. Zisterzienser und ihre Bücher. Die mittelalterliche Bibliotheksgeschichte von Kloster Eberbach im Rheingau unter besonderer Berücksichtigung der in Oxford und London aufbewahrten Handschriften. Regensburg: Schnell & Steiner, 1998. 356 pp., ill. (kl.), geb. ISBN 3 7954 1189 0. DM 78. Schitterend verzorgde studie over alle aspecten van een belangrijk klooster, inclusief becommentarieerde boekenlijsten.

PORTEMAN, Karel Symbolische boekwetenschap of twee vliegen in één klap. Amsterdam: De Buitenkant, 1998 (= Zevende Bert van Selm-lezing). 40 pp., ill. ISBN 9 0703 8698 4. f 20.

RITZ, A. & C. Heid-Guillaume, Manuscrits médiévaux de Chambéry. Textes et enluminures. Paris: CNRS/Turnhout: Brepols, 1998 (= Corpus des manus-crits Enluminés des collections publiques des Départements, 2). 242 pp., 155 ill., geb. ISBN 2 5035 0700 X. 50.

RUYSCHAEERT, José (†) I codici latini datati della Biblioteca Apostolica Vaticana, 1: Nei fondi Archivio S. Pietro, Barberini, Boncompagni, Borghese, Borgia, Capponi, Chigi, Ferrajoli, Ottoboni. Città del Vaticano: BAV, 1997. 2 dl. 271 + cxlii ill. Ten leste ook een deel van de Vaticaanse bibliotheek.

SALMAN, Jeroen Populair drukwerk in de Gouden eeuw. De almanak als lectuur en handelswaar. Zutphen: Walburg, 1999. 512 pp., ill., geb. ISBN 9 0573 0056 7. f 89. (omgewerkte diss. Leiden 1997).

SCOTT, Kathleen L., Ann E. Nichols & Michael T. Orr An Index of Images in English Manuscripts from Chaucer to Henry VIII. Fascicle 1: The Bodleian Library, Collections Additional-Digby. London: Miller, 1999. 160 pp., ill. ISBN 1 8725 0115 X. £ 35.

STAHL, Irene Verzeichnis der deutschen mittelalterlichen Handschriften in der Universitätsbibliothek Leipzig, bearb. von Franzjosef Pensel; zum Druck gebracht von Irene Stahl. Berlin: Akademie, 1998 (= Deutsche Texte des Mittelalters; 70; Verzeichnisse altdeutscher Handschriften; 3) xxxi + 520 pp. ISBN 3 0500 2072 5.

STROO, Cyriel & H. Mund (eds.) Early Netherlandish Painting (1400-1500): A Bibliography (1984-1998). Turnhout: Brepols, 1998. 400 pp. ISBN 2 6703 3009 X. □ 24.

TONDEL, J. Eruditio et prudentia. Die Schloßbibliothek Herzog Albrechts von Preußen. Bestandskatalog 1510-1513. Wiesbaden: Harrassowitz, 1998 (= Wolfenbütteler Schriften zur Geschichte des Buchwesens, 30). 252 pp. DM 118.

TRONCARELLI, Fabio Vivarium, i libri, il destino. Turnhout, Brepols, (= Instrumenta patristica; 33). 107 pp., + ill., Met summary. ISBN 2 5035 0676 3 pbk 63.

TWYMAN, Michael The British Library Guide to Printing. History and Techniques. London: BL, 1998 (= British Library Guides). 88 pp., ill. (deels kleur). ISBN 0 7123 4588 4. £ 9.95.

CONFÉRENTIES / WORKSHOPS E.D.

LATIJN EN VOLKSTAAL IN VROEGE MIDDELEEUWEN

Het Pionierproject 'verschriftelijking' organiseert 24-26 juni 1999 te Utrecht het tweede 'Utrecht Symposium on Medieval Literacy', ditmaal over 'Spoken and written language: relations between Latin and Vernaculars in the earlier Middle Ages'. Info. en aanmelding: Dr Marco Mostert, Kromme Nieuwe Gracht 66, NL-3512 HL Utrecht, tel./fax: (+31) 30 253 6453, e-mail: marco.mostert@let.ruu.nl.

TEKST EN BEELD

De 'Early Book Society' organiseert te Glasgow, van 8-12 juli 1999, een congres over woord en beeld in boeken 1350 - 1550 (cf. Bif. 32).

BERT VAN SELM-LEZING

De achtste Bert-van Selm-lezing wordt door dr Orlanda Lie gehouden op dinsdag 7 september 1999. Thema is 'Vrouwengeheimen - geneeskunst en beeldvorming in de Middelnederlandse artes-literatuur'. Aanmelding (tot 15/8) en inlichtingen: Cie. Bert van Selmlezing, Universiteit Leiden-Nederlands, Pb. 9515, NL-2300 RA Leiden, tel. (+31) 071. 527 2604.

THE BOOKSHOP OF THE WORLD

Een groot congres wordt gehouden in de British Library te London, 15-17 september 1999. Zwaartepunt ligt op de relatie tussen de Nederlanden en Groot-Brittannië (cf. Bif. 32). Met (bescheiden) tentoonstelling van boeken uit BL. Informatie: Katheryn Ronnau-Bradbeer, Association for Low Countries Studies c/o CDFC, Dept of Dutch, University College London, Gower Street, London WC1E 6BT, fax: (+44) 171 916 6985, e-mail: ucldkrb@ucl.ac.uk.

BOEK & ONDERWIJS IN DE MIDDELEEUWEN - CODICOLOGENDAGEN 2000

Op 18-20 mei 2000 zullen aan de Rijksuniversiteit Groningen de (sedert 1984) vierjaarlijkse internationale Codicologendagen georganiseerd worden, ditmaal over 'Boek en onderwijs in de Middeleeuwen'. Naast het hoofdthema in alle uitgebreidheid (boek in/en onderwijs; leren lezen, schrijven, decoreren en binden; boeken voor het onderwijs; leerlingen, meesters en geleerden en boeken; kortom: tekst, tekstdragers en kontekst) zullen uiteraard de lopende projecten uit de Lage Landen en andere opmerkelijke onderwerpen aan bod komen. Info.: Prof.dr Jos.M.M. Hermans, Mediaevistiek (zie redactieadres).

CIPL-APICES CONGRES 2000

22-25 september 2000 zal te Weingarten (bij Ravensburg, Württemberg - BRD) het dertiende congres van het Comité International de Paléographie Latine / APICES plaats vinden: 'La collaboration dans la production de l'écrit médiéval'. Info: <http://irht.cnrs-orleans.fr/cipl/weingtn.htm> of bij organisator (Frau) Dr. Herrad Spilling, Württembergische Landesbibliothek, Pf. 105441, D-70047 Stuttgart, fax: (+49) 711 212 4422, e-mail spilling@mailserver.wlb-stuttgart.de

V A R I A

EZELSOOR - NIEUWSBRIEF BOEKWETENSCHAP LEIDEN

In november 1998 verscheen de eerste aflevering van de nieuwsbrief van de Leidse Werkgroep Boekwetenschap. Bedoeling is viermaal per jaar informatie te verstrekken over interne en externe activiteiten e.d. Info: J.M.P. Schaeps, Opleiding Kunstgeschiedenis, Universiteit Leiden, Postbus 9515, NL-2300 AS Leiden, tel.: (+31) 71 527 2788 of e-mail: schaeps@rullet.leidenuniv.nl.

AFSLUITING DFG-PROJECT 'PRAGMATISCHE SCHRIFTLIJKHEIT'

Een groot congres (mei 1999) markeert de afsluiting van de werkzaamheden van 'Sonderforschungsbereich 231', sedert 1988 actief aan en rondom de universiteit Münster. Vele colloquia, congressen en talloze andere activiteiten, veelal resulterend in artikelen en reeksen boeken, vormen het blijvend resultaat. Een nieuw project, met iets andere insteek, zal per 1/1/2000 van start gaan.

NIEUW TIJDSCHRIFT IN NOORD FRANKRIJK

Met ingang van 1998 verschijnt er in Noordwest Frankrijk een nieuw jaarboek dat specifiek aan deze - in dezen tamelijk verwaarloosde - regio gewijd is. De eerste jaargang van Eulalie, met als ondertitel 'Médiathèques, libraires et lecteurs de Nord - Pas de Calais' bevat (op 286 pp.) de acten van een congres 'Le livre dans les pays du Nord de la France: douze siècles de médiation culturelle'. Abonnement: FF 180 (en France: FF 140). Abb.: Marie-Pierre Dion, ARDIB, 2 rue Ferrand, F-59300 Valenciennes, fax: (+33) 3.27.22.57.01.

BOEKBANDSTUDIE IN DUITSLAND

Inmiddels verschenen al drie afleveringen van 'Einbandforschung - Informationsblatt des Arbeitskreises für die Erfassung und Erschließung Historischer Bucheinbände (AEB)'. De vereniging bloeit en biedt in dit (keurige) blad verslagen, plannen en projecten, maar bovendien een gedocumenteerde reeks addenda en corrigenda op 'Schwenke-Schunke' - een voortreffelijk initiatief. Informatie over AEB: Andreas Wittenberg, Staatsbibliothek zu Berlin - Preußischer Kulturbesitz, Abt. Hist. Drucke, Unter den Linden 8, D-10117 Berlin.

ILLUSTRATED INCUNABULA SHORT-TITLE CATALOGUE (IISTC)

Er wordt sedert 1980 in de British Library gewerkt aan de 'Incunabula Short-Title Catalogue (ISTC)', een data-bestand dat nog dagelijks wordt uitgebreid en aangevuld. Het biedt via internet, in bibliotheken (via Pica, en dan met feilen) toegang tot beknopte gegevens over de ca. 28000 bekende edities van boeken of plano-drukken van voor 1500. Ook wordt aangegeven waar de bekend exemplaren bewaard worden. IISTC is de versie op CD-ROM, met toevoeging van afbeeldingen van belangrijke bladzijden van elke uitgave. De eerste CD (1997) bevat ca. 10000 afbeeldingen bij ongeveer 2500 incunabelen. De nu verschenen tweede disk (1998) biedt eenzelfde aantal, en zal gevolgd worden tot alle 28000 edities op deze wijze toegankelijk zijn. Elke versie is overigens gebaseerd op een up-to-date versie van de ISTC. Meer gegevens: IISTC Project Manager: e-mail: iistc@bl.uk.

INTERNET

Steeds meer grote instellingen en data-bestanden (cf. IISTC, hierboven) worden ook ontsloten door middel van internet.

*<http://www.archive.nrw.de> met gegevens over en ingangen in ruim 400 archieven in Nordrhein-Westfalen.

*<http://www.publish.uwo.ca/~cantus/> biedt toegang tot 'Cantus, a database for Gregorian Chant', gebaseerd op handschriften en vroege drukken.

*<http://irht.cnrs-orleans.fr/cipl/cmdf/cmdf.htm> geeft toegang tot de 'Index général' op alle verschenen delen van CMD-F (overigens met alle transcriptie- en identificatiefouten van dien).

*<http://www.dbilink.de> ontsluit onder meer de 'Gesamindex mittelalterlicher Handschriftenkataloge' en de 'Datenbank Handschriften des Mittelalters' waarin de gegevens van alle handschriftencatalogi sedert WO II zijn opgenomen, zowel wat bewerkt werd met steun van de DFG als ook de andere (inmiddels ook een deel vooroorlogse uitgaven en catalogi uit de DDR).

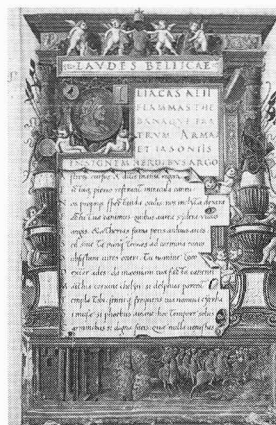
*<http://lms.leidenuniv.nl> geeft een Web-versie van de Bibliotheca Neerlandica Manuscripta (BNM), thans in de UB Leiden. De bestanden zijn, zeker in Nederlandse bibliotheken, ook via OPC en Pica bereikbaar.

*<http://members.aol.com/dericci/umcc/umcc.html> is bedoeld als toegang tot de vorderingen bij de 'Union Manuscript Computer Catalogue', een (door Melissa Conway & Lisa Fagin Davis geleid) project dat beoogt een update te maken van Seymour de Ricci's 'Census of Medieval and Renaissance Manuscripts in the United States and Canada' (1935; suppl. 1962). Naar schatting gaat om ca. 14000 codices en 16000 fragmenten. In de praktijk blijkt het bovendien een reuze handig overzicht naar naam, plaats, staat (ook vanuit kaart van USA & Canada) van relevante bibliotheken en personen, met links naar www en e-mail-adressen.

Uit bibliotheek, museum en archief

BRUSSEL: In de Koninklijke Bibliotheek van België komt schot in de ontsluiting van de grote rijkdommen aan Middelnederlandse handschriften (denk aan de talloze publicaties van m.n. Jan Deschamps). Opzet is een complete inventaris in het licht te geven, verschijnend in jaarlijkse afleveringen; de eerste verscheen, geheel volgens plan, najaar 1998 (zie DESCHAMPS/MULDER).

DEN HAAG: De Koninklijke Bibliotheek werd op de eerste werkdag van 1999 verblijd met een geschenk van de Vrienden van de KB. Het betreft een editie van het 'Leven ons liefs heren Jesu Christi', rond 1503 verschenen bij Jan Seversz. te Leiden, waarin de 44 houtsneden contemporain gekleurd zijn.

Alexander Cortesius, *De Mathiae Corvini Ungariae regis Laudibus Bellicis carmen*. Midden Italië, 1488-1489. Wolfenbüttel, Herzog August Bibliothek, Cod. Guelf.85.1.1 Aug. 2°, fol. 3r. Uit bezit Matthias Corvinus. Te zien in WOLFENBUTTEL

BIFOLIUM is een informatieblad over activiteiten rond handschriften en oude drukken. Het bevat zoveel mogelijk gegevens over tentoonstellingen, catalogi, conferenties, workshops, bijeenkomsten van codicologen en bibliografen. Bij beschikbare ruimte kan een kort verzoek om informatie worden opgenomen. Bifolium verschijnt tweemaal per jaar, in april en oktober.

Een abonnement kost momenteel tien gulden (ca. 4,6) per vier nummers (twee jaargangen), over te maken naar girorekening 33 50 785 (Postbank Arnhem-NL). Voor instellingen met gecompliceerde administratieve eisen is tien gulden per jaar verschuldigd. Na opgave van naam en adres bij de redactie ontvangt men een rekening of acceptgirokaart.

Mededeling voor onze abonnees in het buitenland: Omdat de kosten voor buitenlands betalingsverkeer buitensporig hoog uitvallen, vragen wij U bij voorkeur Uw betaling zo te regelen, dat de transferkosten voor Uw rekening komen, bijvoorbeeld door gebruik te maken van een Eurocheque of internationale postwissel (in laatstgenoemd geval: ten name van Bifolium, Afdeling Mediaevistiek RU Groningen, Postbus 716, NL-9700 AS Groningen). Dank U.

Message for our Foreign subscribers: As the charges for collecting your subscription are very high, we would like to ask you to mention on your cheque that the costs of transfer are yours. If you want to pay by an International PO-money order, would you please do so in the name of Bifolium, Department of Medieval Studies, PO Box 716, 9700 AS Groningen - The Netherlands. To keep things simple: please do not send cheques other than Euro-cheques, please (collecting costs are often more than the sum involved). Thank you.

Redactie: Jos.M.M. Hermans [+31] 50 3636114, fax: 3637263, e-mail: jhermans@let.rug.nl en W.C.M. Wüstefeld [+31] 30 2313835, fax: 2317896).